

Advies van het Europees Comité van de Regio's over het verslag van de Commissie betreffende de uitvoering van de mededeling van de Commissie over een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de EU

(2021/C 37/10)

Rapporteur:	Ángel Víctor TORRES PÉREZ (ES/PSE), minister-president van de Canarische Eilanden
Referentiedocument:	Verslag van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité, het Comité van de Regio's en de Europese Investeringsbank betreffende de uitvoering van de mededeling van de Commissie over een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de Europese Unie COM(2020) 104 final

BELEIDSAANBEVELINGEN

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S

1. herinnert eraan dat de ultraperifere gebieden — die bestaan uit acht eilanden en eilandengroepen die zijn gelegen in het Caribisch gebied, de Indische Oceaan en de Atlantische Oceaan, en een geïsoleerd gebied in de Amazone, zes Franse overzeese gebiedsdelen omvatten (Frans-Guyana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, Réunion en Saint Martin) evenals twee Portugese autonome regio's (de Azoren en Madeira) en één Spaanse autonome regio (de Canarische eilanden) — worden geconfronteerd met een reeks permanente beperkingen die worden veroorzaakt door hun afgelegen ligging, hun isolement en hun geringe omvang, die hun ontwikkeling belemmeren.
2. Het Comité is verheugd over de betrokkenheid van de Europese Unie (EU) bij de ultraperifere gebieden, die tot uiting komt in de mededeling van de Commissie “Een nieuw en sterker strategisch partnerschap met de ultraperifere gebieden van de EU” van 24 oktober 2017 (hierna “de mededeling” genoemd), geratificeerd door de conclusies van de Raad Algemene Zaken van april 2018, waarin de Commissie wordt verzocht te blijven werken aan de vaststelling van specifieke maatregelen voor ultraperifere gebieden, in overeenstemming met artikel 349 VWEU.
3. Het Comité is ingenomen met het tussentijdse verslag (hierna “het verslag” genoemd) dat in maart 2020 werd gepubliceerd en waarin de vooruitgang die is geboekt met de toepassing van de mededeling wordt geëvalueerd.
4. Het is echter betreurenswaardig dat het verslag geen grondige evaluatie bevat van de strategie voor deze gebieden en dat zo een kans wordt gemist om het ontbreken van bepaalde voor hun ontwikkeling essentiële maatregelen en beleidsmaatregelen, bijvoorbeeld in het kader van het cohesiebeleid en, in het bijzonder, de sociale pijler van de EU, te corrigeren.
5. Het is noodzakelijk deze strategie aan te passen met het oog op de ernstige gevolgen van de COVID-19-pandemie, die voor deze gebieden nog groter zijn omdat zij sterk afhankelijk zijn van toerisme en verbindingen met de buitenwereld, waardoor hun economisch herstel waarschijnlijk langer zal duren.
6. In de huidige omstandigheden is het zaak de industriesector in de ultraperifere gebieden te steunen, en een adequaat Europees kader voor staatssteun en fiscale instrumenten is van fundamenteel belang om het concurrentievermogen van ondernemingen te versterken en het scheppen van werkgelegenheid in deze regio's te bevorderen.
7. Sociale problemen hebben altijd tot de belangrijkste uitdagingen van de ultraperifere gebieden behoord en worden momenteel verergerd door de vernietigende gevolgen van de huidige crisis op hun arbeidsmarkten, waardoor het meer dan ooit nodig is groei en werkgelegenheid centraal te stellen in alle strategieën voor deze gebieden. De ultraperifere gebieden hebben een nieuwe koers met een versterkte sociale dimensie nodig en er moeten specifieke maatregelen worden vastgesteld om de actuele situatie het hoofd te kunnen bieden.
8. Het Comité juicht toe dat de Europese Commissie in partnerschap met de ultraperifere gebieden wil werken en onderstreept het belang van dit partnerschap gezien de problemen waar deze gebieden tegenaan lopen bij het opvangen van de effecten van de COVID-19-pandemie.

9. De kwetsbaarheid van de ultraperifere gebieden is sterk toegenomen door de pandemie en daarom moeten er in het herstelplan van de EU gepaste maatregelen worden voorzien voor deze gebieden die zijn afgestemd op de regionale situatie en behoeften.
10. Het is noodzakelijk om bij de ontwikkeling van het buitenlandbeleid van de EU de belangen van de ultraperifere gebieden te behartigen en in het toekomstige akkoord tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk rekening te houden met de negatieve effecten van de brexit op de ultraperifere gebieden, die bijzonder kwetsbaar zijn.
11. De projecten die in de ultraperifere gebieden worden gefinancierd in het kader van React-EU moeten aandacht besteden aan de uitdagingen waarmee de sectoren die het meest worden getroffen door de COVID-19-crisis, zoals de toeristische sector, worden geconfronteerd, en een impuls geven aan investeringen in sectoren die verband houden met connectiviteit, ook op digitaal vlak, en met de groene en blauwe economie, alsmede aan investeringen in bekwaamheden en vaardigheden die bijdragen aan de werkgelegenheid en de aanpassing aan de veranderingen die het gevolg zijn van de pandemie.
12. Het Comité is ingenomen met de expliciete toezegging van de Commissie dat zij in het kader van de Europese Green Deal bijzondere aandacht zal besteden aan de ultraperifere gebieden, met inachtneming van hun kwetsbaarheid voor klimaatverandering en natuurrampen en hun buitengewone troeven, zoals hun biodiversiteit en bronnen van hernieuwbare energie, en hoopt dat daartoe specifieke maatregelen worden genomen.
13. Het Comité zou graag zien dat het noodzakelijke evenwicht tussen milieudoelstellingen en de hoge maatschappelijke kosten die deze kunnen hebben in de ultraperifere gebieden behouden blijft en dat de Europese Commissie, in het kader van de internationale onderhandelingen, het specifieke karakter van de ultraperifere gebieden erkent en de vluchten tussen deze gebieden en andere EU-lidstaten uitsluit van het emissiehandelssysteem. Als er geen uitzonderingen worden gemaakt voor deze gebieden in de plannen om zowel het zee- als het luchtvervoer op te nemen in het systeem van emissiehandel, zou dit een sterk negatief effect hebben op hun economische en sociale situatie.
14. De versterkte samenwerking tussen de Commissie, de lidstaten en de Conferentie van voorzitters van de ultraperifere gebieden, die heeft geresulteerd in een vruchtbare en permanente dialoog via specifieke platforms en specifieke werkgroepen die het mogelijk heeft gemaakt problemen te identificeren, oplossingen aan te dragen en strategieën voor aanpassing van het Europees beleid inzake ultraperifere gebieden te plannen, is een positieve ontwikkeling.
15. Het Comité is ingenomen met het feit dat een groot deel van de voorstellen van de Commissie voor de periode 2021-2027 dankzij multilevel governance specifieke punten voor de ultraperifere gebieden bevat.
16. Met het oog op de positieve resultaten die zijn behaald, is het noodzakelijk dat de versterkte, permanente dialoog tussen de Europese Commissie en de ultraperifere gebieden wordt voortgezet bij toekomstige werkzaamheden om passend beleid te ontwikkelen waarin rekening wordt gehouden met de realiteit van de ultraperifere gebieden.
17. Gezien de kwetsbaarheid van deze gebieden in diverse opzichten, is het van belang dat zij een behandeling op maat krijgen, zoals voorgesteld door de Europese Commissie in haar mededeling uit 2017.
18. Het is eveneens noodzakelijk de bijzondere juridische status van de ultraperifere gebieden in de conferentie over de toekomst van Europa te handhaven, zodat de ultraperifere gebieden zich op rechtvaardige en evenwichtige wijze in het ontwikkelingsproces van de EU kunnen integreren.

De troeven van de ultraperifere gebieden uitspelen

Blauwe economie

19. Het Comité herinnert eraan dat de maritieme ruimte van de ultraperifere gebieden een aanzienlijke troef vormt voor de werkgelegenheid, economische activiteit en economische ontwikkeling, en derhalve moet worden beschermd en benut.
20. Het ziet de studie van de Europese Commissie "Verkenning van het potentieel van de ultraperifere gebieden voor een duurzame blauwe groei" en de opname van de conclusies ervan in de mededeling als een positieve ontwikkeling.
21. Het Comité herinnert aan zijn advies van februari 2018, waarin het benadrukte dat de EU de ultraperifere gebieden meer financiële steun moet verlenen voor maatregelen om hun mariene en maritieme hulpbronnen te ontwikkelen en om ambitieuze investeringen te doen, rekening houdend met het potentieel aan banengroei en de bescherming van ecosystemen.
22. De vernieuwing van de vissersvloot van ultraperifere gebieden wordt nog steeds beperkt door de toepassing van de Europese regelgeving. Er zijn extra inspanningen nodig om meer samenhang te garanderen tussen de herziene staatssteunregels voor visserij en het EFMZV, zodat de vernieuwing van de vissersvloot van de ultraperifere gebieden in aanmerking kan komen voor steun uit dit fonds.

23. Het Comité wijst erop dat in de conclusies van de Raad van 19 november 2019 over oceanen en zeeën wordt gepleit voor bescherming van de ultraperifere gebieden, gezien hun kwetsbaarheid voor klimaatverandering, en wordt benadrukt dat het maritieme en visserijbeleid van belang is voor de ontwikkeling van duurzame economische activiteiten.

24. Het is betreurenswaardig dat er geen rekening is gehouden met de verzoeken van de ultraperifere gebieden met betrekking tot de plannen voor compensatie van de meerkosten en het Comité schaart zich achter hun verzoek om een aangepaste en flexibele toepassing van de bedragen en uitvoeringsbepalingen.

Landbouw en plattelandontwikkeling

25. De landbouw is een vitale sector voor de economie en de werkgelegenheid in de ultraperifere gebieden. Dit werd door de EU erkend door een speciale behandeling vast te stellen via het Posei-programma. Vermeldenswaardig is ook de bijdrage en de toegevoegde waarde van deze sector tijdens de COVID-19-crisis, waardoor de zelfvoorziening op het gebied van voedselproductie kon worden gewaarborgd, korte ketens werden bevorderd en aan de grote vraag van de bevolking kon worden voldaan.

26. Derhalve pleit het Comité voor de handhaving van specifieke uitzonderingen voor de ultraperifere gebieden in de eerste pijler van het GLB, specifiek met betrekking tot ontkoppeling en het systeem voor vermindering van steun.

27. Helaas is de medefinanciering voor ultraperifere gebieden in het kader van Elfpo in het voorstel voor het meerjarig financieel kader echter verlaagd.

28. De COVID-19-crisis heeft voor ernstige problemen gezorgd in de distributie van voedsel in de ultraperifere gebieden. Daarom mag de hoeveelheid GLB-middelen die voor de volgende financieringsperiode aan deze gebieden worden toegewezen, niet worden verlaagd.

29. De huidige Posei-toewijzingen moeten worden gehandhaafd. Het Comité herinnert de Europese Commissie eraan dat de handelsovereenkomsten waarover zij onderhandelt met derde landen een specifiek hoofdstuk moeten bevatten voor thema's die voor de ultraperifere gebieden van bijzonder belang zijn.

30. Het schaart zich achter het verzoek van de ultraperifere gebieden om het stabiliteitsmechanisme met betrekking tot de bilaterale overeenkomsten inzake de invoer van bananen die zijn aangegaan met Andes- en Centraal-Amerikaanse landen, te verlengen tot na 2020 en ervoor te zorgen dat het automatisch in werking treedt wanneer een van die landen de toegewezen drempel overschrijdt.

Biodiversiteit

31. Het Comité is verheugd over het feit dat in de Green Deal van de Commissie de enorme waarde van de unieke biodiversiteit van ultraperifere gebieden wordt onderkend, evenals de gevaren van klimaatverandering, een van de belangrijkste oorzaken van het verlies aan biodiversiteit.

32. Het is een positieve ontwikkeling dat in het LIFE-programma voor 2014-2020 specifieke oproepen tot het indienen van voorstellen zijn opgenomen voor de instandhouding, het behoud en de waardering van biodiversiteit en aanpassing aan klimaatverandering in de ultraperifere gebieden.

Circulaire economie

33. Het Comité verzoekt de Europese Commissie in haar maatregelen voor de circulaire economie rekening te houden met de specifieke eigenschappen van de ultraperifere gebieden, die worden gekenmerkt door hun geïsoleerde, afgelegen geografische situatie en een grote druk omdat hun economische modellen bijna volledig zijn gebaseerd op toerisme.

34. Aan de hand van een ad-hocplatform kunnen aangepaste maatregelen worden ontwikkeld voor de beheersing van de overbrenging van afvalstoffen naar en uit ultraperifere gebieden, zodat kan worden bijgedragen aan een passend beheer van afvalstoffen en aan de verwezenlijking van de doelstelling om deze gebieden afvalvrij te maken.

35. Het beheer van afvalstoffen in ultraperifere gebieden is complex en er zijn hoge kosten mee gemoeid. Daarom moeten investeringen in infrastructuur worden ondersteund, onder meer via EFRO, teneinde de overgang naar een circulaire economie te bevorderen.

Klimaatverandering

36. Het Comité schaart zich achter de inspanningen van de ultraperifere gebieden om de doelstellingen van de EU om in 2050 klimaatneutraal te zijn te verwezenlijken en herinnert eraan hoe kwetsbaar deze gebieden zijn voor klimaatverandering.

37. De ambities van de Europese Green Deal zijn in overeenstemming met het bepaalde in de mededeling en het is positief dat hier specifiek naar wordt verwezen. Hopelijk zal deze verwijzing als stimulans dienen voor een rechtvaardige transitie van de ultraperifere gebieden naar een neutrale economie.

38. Elke maatregel met betrekking tot de vermindering van koolstofemissies moet breed worden geëvalueerd en benaderd, waarbij naar een evenwicht moet worden gezocht tussen de bescherming van het milieu en de behoefte van burgers aan toegankelijkheid en de instandhouding van hun economie.

39. Het is noodzakelijk de subsidiabiliteitscriteria van het Fonds voor een rechtvaardige transitie beter af te stemmen en in de strategische langetermijnvisie voor aanpassing aan klimaatverandering van de EU rekening te houden met de situatie van ultraperifere gebieden.

Energietransitie

40. Het Comité is ingenomen met de maatregelen ten gunste van ultraperifere gebieden in de richtlijn hernieuwbare energie en het initiatief "Schone energie voor de EU-eilanden", en moedigt de Commissie aan verder te blijven werken in die richting.

41. De ultraperifere gebieden zijn de enige gebieden die afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, omdat hun geïsoleerde energiestelsels niet kunnen worden aangesloten op de Europese netwerken, en het is daarom betreurenswaardig dat de Connecting Europe Facility geen rekening houdt met hun specifieke situatie. De ultraperifere gebieden moeten worden geïntegreerd in het mechanisme voor een rechtvaardige transitie en profiteren van maatregelen die hun energietransitie naar schone brandstoffen bevorderen.

Onderzoek en innovatie

42. Het Comité is ingenomen met het feit dat de Commissie zich inzet voor innovatie in ultraperifere gebieden teneinde hun potentieel zowel wat betreft laboratoria om innovatieve oplossingen te testen als toegang tot innovatie van het hoogste niveau te vergroten en om waardeketens te versterken.

43. De uitvoering van een specifieke coördinatie- en steunactie voor ultraperifere gebieden in het kader van het huidige Horizon 2020-programma is een positieve stap en het is noodzakelijk dat bij de ontwikkeling van toekomstige kaderprogramma's voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie rekening wordt gehouden met de conclusies van de voorbereidende actie Forward, zoals ook wordt aangekondigd in de mededeling.

Sociale zaken, werkgelegenheid, onderwijs en opleiding

44. De Commissie moet rekening houden met de ultraperifere gebieden wanneer zij initiatieven presenteert in het kader van het actieplan om de Europese pijler van sociale rechten uit te voeren, en hierbij gelijke kansen, toegang tot de arbeidsmarkt, rechtvaardige arbeidsomstandigheden en sociale bescherming en integratie bevorderen.

45. De crisis die wordt veroorzaakt door de COVID-19-pandemie heeft enorme gevolgen voor de werkgelegenheid in de ultraperifere gebieden en resulteert in een aanzienlijke toename van armoede als gevolg van het wegvallen van economische activiteit en de omzetting in belangrijke sectoren, en daarom is het noodzakelijk door te gaan met de versterking van specifieke steuninstrumenten, het ontstaan van nieuwe segmenten van activiteit te bevorderen en de werkgelegenheid in traditionele sectoren te handhaven.

46. Er moeten derhalve maatregelen worden vastgesteld om de deelname van ultraperifere gebieden in alle acties van het Erasmus+-programma te vergroten en voorts moeten samenwerking en uitwisselingen tussen personen en organisaties in deze gebieden en in derde landen, met name hun buurlanden, worden bevorderd.

47. Het Europees Fonds voor aanpassing aan de globalisering moet zich voldoende flexibel opstellen bij het verstrekken van steun wanneer een belangrijke herstructurering aanzienlijke effecten heeft op de economie van deze gebieden.

Toegankelijkheid om te concurreren en ondernemen en voor integratie in de eengemaakte markt

48. De huidige crisis heeft een enorme impact gehad op de toegankelijkheid via luchtverbindingen van deze verafgelegen gebieden en het is noodzakelijk de verbindingen te herstellen naar het niveau van voor de crisis, aangezien de gebieden volledig afhankelijk zijn van zee- en luchtvervoer.

49. Bij het formuleren, vaststellen en uitvoeren van beleid om de gebrekkige fysieke en digitale toegang tot de EU-markt en ook op intra- en interregionaal niveau te verbeteren, moet rekening worden gehouden met het feit dat dit verafgelegen, geïsoleerde gebieden zijn met een hoge geografische spreiding.

50. Toegankelijkheid via luchtverbindingen is voorts een essentieel element voor het concurrentievermogen van de toeristische sector, de belangrijke economische motor van veel van deze gebieden, die buitengewoon hard getroffen wordt door de COVID-19-pandemie. De Commissie moet hier derhalve rekening mee houden wanneer zij beleid ontwikkelt om de fysieke toegankelijkheid van de ultraperifere gebieden te verbeteren.

51. Het is positief dat er een studie is uitgevoerd over de connectiviteitsbehoeften van ultraperifere gebieden en dat de Commissie rekening heeft gehouden met hun tekortkomingen en afhankelijkheid van havens en luchthavens door in het kader van EFRO en de Connecting Europe Facility (CEF) maatregelen voor te stellen, maar deze maatregelen zullen waarschijnlijk ontoereikend zijn. Het vervoersbeleid moet worden afgestemd op de realiteit in de ultraperifere gebieden.

52. Het Comité wijst op het belang van investeringen om de files in en rondom stedelijke knooppunten te beperken en duurzame vervoerswijzen over land te mogelijk te maken.

53. Het is nuttig in het kader van de CEF steun te overwegen voor de aanleg van backbone-netwerken, eventueel zelfs met onderzeese kabels, om ultraperifere gebieden binnen hun grenzen, onderling, met de Unie en met derde landen te verbinden.

Integratie van ultraperifere gebieden in hun regio's

54. Het Comité herinnert de Commissie eraan dat de integratie van ultraperifere gebieden in hun regio's een prioritaire doelstelling blijft en dat de Europese programma's voor territoriale samenwerking een fundamenteel instrument zijn om die integratie te verwezenlijken. Daarom is het onontbeerlijk dat deze programma's over voldoende financiële middelen blijven beschikken en dat het nieuwe component voor ultraperifere gebieden operationeel wordt gemaakt, echter zonder de toegang van deze regio's tot andere componenten en middelen te beperken.

55. Het Comité betreurt dat het medefinancieringspercentage voor ultraperifere gebieden in Europa in het kader van de verordening betreffende Europese territoriale samenwerking (Interreg) voor de periode 2021-2027 is verlaagd, hetgeen indruist tegen het strategische belang dat de Europese Commissie sinds 2004 hecht aan een betere inbedding van ultraperifere gebieden in hun respectieve regio.

56. De Commissie moet derhalve gemeenschappelijke strategische samenwerkingsprojecten, waarbij alle ultraperifere gebieden zijn betrokken, ondersteunen in het kader van haar Interreg-programma.

57. Het Comité herinnert de Commissie aan haar toezegging om met een specifieke, eenvoudige en duidelijke oplossing te komen die gezamenlijke programmering mogelijk maakt van het EFRO en de financiële instrumenten van buurlanden die niet tot de EU behoren. Helaas is deze oplossing nog steeds niet geconcretiseerd. Het Comité dringt er bij de Commissie op aan met een definitieve oplossing voor deze kwestie te komen in de programmeringsperiode 2021-2027.

Migratie

58. Ultraperifere gebieden bevinden zich net als sommige andere gebieden in de frontlinie wat betreft de aankomst van irreguliere migranten uit nabijgelegen buurlanden en het beheer van migratiestromen heeft een grote impact op al hun overheidsbeleid, met name wat betreft de toepassing van maatregelen voor de opvang of begeleiding van niet-begeleide minderjarigen.

59. De Commissie heeft toegezegd ultraperifere gebieden te zullen helpen met een duurzame aanpak van de migratieproblematiek en er moeten in de financiële periode 2021-2027 via het Fonds voor asiel en migratie derhalve specifieke maatregelen worden voorzien.

Conclusie

60. Het Comité van de Regio's verzoekt de Europese Commissie, het Europees Parlement en de Raad rekening te houden met ultraperifere gebieden in debatten over de toekomst van Europa en de ontwikkeling van toekomstig Europees beleid, en hierbij zorg te dragen voor een volwaardige en doeltreffende toepassing van artikel 349 VWEU.

Brussel, 10 december 2020.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Apostolos TZITZIKOSTAS
